

## BOSHLANG'ICH SINFLARDA ONA TILI FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

**Yashinova Shahzoda**

**Nizomiy nomidagi TDPU**

**Boshlang'ich ta'lim fakulteti 3-kurs talabasi**

**[yashinovashahzoda602@gmail.com](mailto:yashinovashahzoda602@gmail.com)**

**<https://doi.org/10.5281/zenodo.15647845>**

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda ona tili fanini o'qitishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyati yoritilgan. Axborot texnologiyalarining dars jarayonini interaktiv, samarali va qiziqarli tashkil etishdagi o'rni, o'quvchilarning savodxonligini oshirish va nutq faoliyatini rivojlantirishdagi imkoniyatlari tahlil etilgan. Shuningdek, elektron darsliklar, multimedia vositalari, onlayn platformalar orqali dars samaradorligini oshirish yo'llari ko'rsatib o'tilgan.

**Kalit so'zlar:** boshlang'ich ta'lim, ona tili, axborot texnologiyalari, raqamli resurslar, interaktiv dars, elektron darsliklar, multimedia vositalari, onlayn platformalar, innovatsion o'qitish usullari, nutq rivojlantirish, o'quvchilar savodxonligi.

**Annotation.** This article highlights the importance of using modern information technologies in teaching the native language subject in primary school. It analyzes the role of information technologies in making the lesson process interactive, effective, and engaging, as well as their potential to improve students' literacy and develop their speech skills. The paper also presents ways to enhance lesson efficiency through electronic textbooks, multimedia tools, and online platforms.

**Keywords:** primary education, native language, information technologies, digital resources, interactive lessons, electronic textbooks, multimedia tools, online platforms, innovative teaching methods, speech development, student literacy.

**Аннотация.** В данной статье освещается значение использования современных информационных технологий в преподавании родного языка в начальных классах. Проанализирована роль информационных технологий в организации учебного процесса как интерактивного, эффективного и увлекательного. Также рассматриваются возможности повышения грамотности учащихся и развития их речевой деятельности. Показаны пути повышения эффективности уроков с помощью электронных учебников, мультимедийных средств и онлайн-платформ.

**Ключевые слова:** начальное образование, родной язык, информационные технологии, цифровые ресурсы, интерактивный урок, электронные учебники, мультимедийные средства, онлайн-платформы, инновационные методы обучения, речевое развитие, грамотность учащихся.

Bugungi kunda ta'lim tizimida yuz berayotgan tub islohotlar maktab ta'limi, xususan boshlang'ich ta'limga ham yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Chunki aynan boshlang'ich bosqichda bola shaxsining aqliy, nutqiy, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishiga asos solinadi. Ona tili darslari esa bu bosqichda asosiy o'rin tutadi. Zero, ona tili fanini chuqur va tizimli o'rgatish orqali o'quvchilarda tilga nisbatan hurmat, og'zaki va yozma nutq madaniyati, mantiqiy fikrlash kabi muhim fazilatlar shakllanadi. Zamonaviy ta'lim sharoitida bu jarayonni axborot texnologiyalari yordamida olib borish samaradorlikni yanada oshiradi.

Axborot texnologiyalari o'qitish jarayoniga jadal kirib kelayotgan bugungi davrda har bir pedagog undan to'g'ri va maqsadli foydalanishni bilishi zarur. Bu ayniqsa boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun muhim, chunki yosh o'quvchilar diqqatining tez chalg'ishi, eslab qolish imkoniyatining chegaraliligi, ko'proq ko'rish va eshitish orqali bilimni egallashi kabi xususiyatlarga ega. Axborot texnologiyalari esa aynan shu didaktik talablarga javob beradi. Interaktiv vositalar, taqdimotlar, audio va video materiallar, raqamli ilovalar, elektron darsliklar yordamida darsni qiziqarli va jonli tarzda tashkil etish mumkin.

Boshlang'ich sinflarda ona tili fanini o'qitishda, masalan, harflarni o'rgatishda animatsion videolar, tovushlarni talaffuz qilishda audio fayllar, so'z va gap tuzish mashqlarida interaktiv dasturlardan foydalanish o'quvchilarni darsga faol jalb etadi. Bunday vositalar darsning faqat bilim berish emas, balki tarbiyaviy, rivojlantiruvchi vazifalarini ham samarali amalga oshirishga xizmat qiladi.

Axborot texnologiyalari yordamida o'quvchilar mustaqil o'rganish va bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Masalan, darsdan so'ng interaktiv testlarni bajarish, onlayn topshiriqlarni yechish, audio diktantlarni tinglab yozish orqali o'zining bilimini nazorat qilishi mumkin. Bu esa ularning mustaqil fikrlash, javobgarlik va bilimga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Zamonaviy texnologiyalar yordamida differensial yondashuvni amalga oshirish imkoniyati yaratiladi. Har bir o'quvchining yoshi, qiziqishi, bilimi va qobiliyatidan kelib chiqib mos materiallar tanlanadi. Bu orqali har bir bola o'ziga qulay tezlikda va shaklda o'zlashtirish imkoniga ega bo'ladi. O'qituvchi uchun ham axborot texnologiyalari darsni samarali tashkil etishda qulayliklar yaratadi. Masalan, dars materiallarini oldindan tayyorlash, elektron resurslar orqali yangi mavzularni tushuntirish, multimedia taqdimotlar orqali vizual materiallarni namoyish etish orqali vaqt tejiladi va darsning sifati oshadi.

Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi muloqotni mustahkamlashga ham xizmat qiladi. Onlayn platformalar orqali o'quvchining mustaqil ishlari, yozma nutqi, o'qish tezligi va aniqligi, so'z boyligi va imloviy savodxonligi doimiy kuzatilib borilishi mumkin. Bularning barchasi o'quvchining rivojlanish dinamikasini aniqlash va individual yondashuvni amalga oshirishga imkon beradi.

Ta'lim jarayonida texnologiyalarning joriy etilishi nafaqat didaktik usullarni yangilash, balki o'qituvchining kasbiy faoliyatini yengillashtirish, o'quvchilarning shaxsiy faolligini oshirish hamda ularning nutqiy, ijodiy va tafakkur qobiliyatlarini rivojlantirish imkonini beradi. Ona tili darslarida bu imkoniyatlardan to'liq foydalanish uchun metodik yondashuvlarning ham mos ravishda yangilanib borishi muhim.

Ona tili fanida, ayniqsa boshlang'ich bosqichda o'quvchilarning fonetik eshituv qobiliyati, so'z boyligi, grammatik tuzilmalardan foydalanish ko'nikmasi, matn ustida ishlash malakasi shakllantiriladi. Bunday ko'nikmalarni shakllantirishda oddiy og'zaki tushuntirish va yozuv ishlari bilan cheklanish darsni samarasizlashtiradi. Shu bois bugungi pedagog har bir darsga zamonaviy texnologiyalardan kamida bitta turini tatbiq etishga intilishi kerak.

Masalan, tovush va harflarni o'rgatishda ovoqli yozuvlar (audiolar) o'quvchining tovushlarni to'g'ri talaffuz qilishiga yordam beradi. Rasmi slaydlar, animatsiyalar esa harf shakllari, ularning o'qilishi va yozilishi bo'yicha mustahkamlovchi material bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, o'quvchilar bilan individual ishlashda mobil ilovalardan foydalanish orqali ular uchun alohida mashqlar tayyorlash mumkin.

Interaktiv doskalar (sensorli ekranlar) yordamida darsni qiziqarli tashkil etish mumkin. Masalan, “so‘z topish”, “so‘zdan gap tuzish”, “xatoni top” kabi o‘yinlar orqali o‘quvchilarning e‘tibori jalb qilinadi va bilimlari mustahkamlanadi. Bunday o‘yin elementlari ayni paytda o‘qituvchiga darsni jonli va raqobatli muhitda olib borish imkonini beradi.

Elektron darsliklar orqali o‘quvchilarning mustaqil ishlash malakasi rivojlanadi. Bu darsliklar o‘z ichiga mavzu izohlarini, misollarni, mustahkamlash topshiriqlarini, test va mini loyihalarni olgan bo‘lib, ularni o‘quvchi istalgan vaqtda ko‘rib chiqishi mumkin. Bu esa ona tili bo‘yicha chuqurroq o‘zlashtirishni ta‘minlaydi.

Ona tili darslarida o‘qituvchi texnologiyalardan foydalanarkan, ularni o‘quvchilarning yosh xususiyatlari, psixologik tayyorgarligi va mavzuning mazmuniga mos tarzda tanlashi lozim. Texnologiyalar vosita sifatida emas, balki ta‘limning mazmuniy qismini boyituvchi element sifatida ko‘rilsa, ular darsda haqiqiy samaradorlik beradi.

**XULOSA.** Boshlang‘ich sinflarda ona tili fanini o‘qitishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish o‘quv jarayonini yanada samarali, qiziqarli va interaktiv tarzda tashkil etishga xizmat qiladi. Axborot texnologiyalari o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga, ijodkorlik bilan yondashishga va o‘zini baholashga undaydi.

Multimedia vositalari, elektron darsliklar, interaktiv platformalar va mobil ilovalar yordamida har bir o‘quvchi individual yondashuv asosida bilim oladi, bu esa ta‘limda teng imkoniyatlarni ta‘minlaydi. Dars jarayonida texnologiyalarning to‘g‘ri va maqsadga muvofiq qo‘llanilishi o‘quvchilarning savodxonligini oshirish, nutqiy ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda mustaqil ishlash malakasini shakllantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. Shu bois har bir boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalarni puxta egallashi, ularni o‘z dars amaliyotida samarali qo‘llay olishi zarur. Bu esa ta‘lim sifatini oshirish bilan birga, zamonaviy fikrlovchi, bilimdon va faol shaxslarni tarbiyalashga keng yo‘l ochadi.

### References:

#### Используемая литература: Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli ta‘lim texnologiyalarini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. — T., 2021.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta‘lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi. “Ta‘limda raqamli texnologiyalar” metodik qo‘llanma. — T., 2022.
3. Axmedova M., Xolbo‘tayevo O. Boshlang‘ich sinflarda ona tili o‘qitish metodikasi. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2020.
4. Qodirova N. Zamonaviy dars: mazmun va metodika. – Toshkent: “O‘qituvchi”, 2019.
5. Parpiyeva, M., & Jurayeva, M. (2023). Problems of linguoculturological and neurolinguistic study of phonetic means. *American Journal Of Philological Sciences*, 3(02), 49-59.
6. Abdurahmonova G. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ularni ta‘lim jarayonida qo‘llash. – Toshkent: “Innovatsiya ziyo”, 2021.